

Sammanställning av frågor och svar från lanseringseventet för "Tillsammans för ett hållbart Skåne" den 1 mars 2022

Här nedan redovisas svar från berörda föreläsare på inkomna frågor som inte besvarades under webinarier.

Frågor till Jonas Frykman, Så kan arbetet på lokal och regional nivå bidra till Agenda 2030

Fråga: Jag undrar hur ekonomin som helhet kan fortsätta växa (SDG 8) när den är i mitten av cirkeln, dvs, begränsad av sociala och naturliga gränser?

Svar: Om frågan avser bilden på Tårtan som tagits fram av bl.a. Johan Rockström menar jag inte (och jag tror inte heller att jag sade) att ekonomin som helhet ska fortsätta växa. Däremot är ekonomin viktig som medel för bl.a. innovation och utveckling. Mål 8 är ju ett väldigt omfattande globalt mål och handlar ju inte bara om tillväxt utan också om arbete och arbetsvillkor vilket på många sätt vid sidan av ekonomiska aspekter är nära kopplade till sociala mål. Ekonomisk utveckling behöver dock stå i relation till planetens begränsningar och mänskliga behov och rättigheter. Genomförandet av Agenda 2030 handlar om att säkerställa att inget mål i Agenda 2030 nås på bekostnad av något annat mål. Detta är dock lättare sagt än gjort. Därför tror jag att det är viktigt i analyser och konsekvensbedömningar synliggöra och helst integrera olika aspekter av hållbar utveckling.

Fråga: Finns det bra exempel på kommuner som jobbar efter den nya standarden för hållbarhet/A2030?

Svar: SIS har ännu inte gjort någon kartläggning när det gäller användningen av den nya standarden så jag vet inte ännu om omfattningen. Eller vilka kommuner och regioner. Jag vet att Hallstahammar kommun beslutat att införa standarden i sin kommun eftersom jag själv har gjort ett uppdrag åt dem. Det finns säkert flera. Jag har i olika sammanhang stött på kommuner som sagt att man har börjat titta på standarden. Standarden lanserades i höstas och det var ett lanseringsseminarium som lockade ett stort antal deltagare. Det var också ett mycket stort antal kommuner och regioner som på lämnade synpunkter under standardens remissomgång. Under året planerar vi därför genomföra ett uppföljningsseminarium om standarden och dess användning.

Frågor till Staffan Fredlund, Resurseffektivt och cirkulärt byggande – exempel från Wihlborgs

Fråga: Exempel och mål med att ställa om byggnader till annan användning. Hur använda stora lager när de inte behövs om 30 år?

Svar: Det vi har exempel på internt är ju äldre byggnader och industrier som vi har miljösanerat och därefter renoverat till nya kontorsbyggnader t.ex. Gängtappen (Kockums), Magasinet fd Tullhus i Malmö, MEC/SVT i västra hamnen och Raffinaderiet som vi just nu håller på med i centrala Lund.

Fråga: Du pratar om nettonoll, på vilket sätt offsettar ni era utsläpp?

Svar: Vi är ju inte där idag, men vi klimatkompenserar (certifikat, GOLD-standard) vår förvaltningsverksamhet och diskuterar hur vi kan hitta en lösning/metodik också för våra projektrelaterade utsläpp. Samt att vi diskuterar internprissättning av koldioxidutsläpp.

Fråga: Jättebra att man tänker på återbruk av material från Wihlborgs (och andra företag) men jag är nyfiken på hur man tänker på nyttjandet av ytan- gröna tak, solcellspaneler eller andra innovativa lösningar för att återföra något till naturen?

Svar: Ja, vi gör insatser också inom detta. Men vi skulle säkert kunna göra mer kring blågröna lösningar. Det kommer sannolikt att öka framöver pga klimatanpassningsåtgärder.

Fråga: Hur ser Wihlborgs på återbruk av PVC-golv, som innehåller farligare ftalater?

Svar: Det finns så klart risker, men återbrukade produkter utsätter inomhusmiljön för mindre emissioner av skadliga ämnen så det finns en uppsida också. Risker kan vara kopplat till garantier och s.k. hållfasthet över tid. Brandskydd, säkerhet och akustikkraav kan vi inte tulla på.

Fråga: Mycket positivt med återbruket inom byggsektorn! Hur säkerställs kemikaliesäkerheten i de återvunna materialen? Hur ser ni på eventuella risker med återbrukat material?

Svar: Det är ju som regel ingen bra idé, men måste bedömas från fall till fall.

Frågor till Anna Olsson och Anna Aguayo Kjellman, Resurseffektivt och cirkulärt byggande – exempel från Helsingborg

Fråga: Till Helsingborgs stad: 2035 ingen plast i restavfallet - gäller det endast för byggprojekten eller gäller det även för hushållen? Tack!

Svar: Det är en ambition som gäller för både hushåll och verksamheter.

Fråga: Till Anna, Helsingborg. Jag vill gärna höra hur ni har ställt krav i upphandling och markanvisning gällande klimatpåverkan och cirkulär upphandling? Med vänlig hälsning, Linn

Svar: Förskolan är byggd i strategisk partnering vilket gör att vi kan justera och ändra allteftersom det behövs (t ex i detta fall när jag hittar nytt material så stryker vi bara det från entreprenörens "inköpslista"). Därav inget krav i själva upphandlingen, men alla möjligheter att få det hur vi vill i slutändan.

Östra Ramlösa och Oceanhamnen är exempel på stadsutvecklingsprojekt med höga ambitioner när det gäller till exempel klimat och cirkulära lösningar.

Fråga: Bygger ni förskolorna i egen regi eller har ni entreprenör? Hur får ni ev. entreprenörer att använda era material. Hur ser avtalen ut? Mvh Henrik, Ystad

Svar: Vi bygger inget i egen regi. Förskolan byggs i strategisk partnering med Skanska i detta fall.

Fråga: Blev återbrukade projektet i Helsingborg billigare eller dyrare än ett "vanligt projekt"?

Svar: Vi bygger ju just nu så svårt att säga säkert. Men själva materialet är billigare men hanteringen dyrare (hantering, viss lagerhållning, transporter osv). I slutändan hoppas vi att vi landar på något under ett vanligt projekt. Men vi kommer antagligen ha lite större kostnader i underhåll är vanligt, t ex när ledplattorna kommer behöva bytas något år tidigare än om de varit helt nya.

Fråga: Mycket positivt med återbruket inom byggsektorn! Hur säkerställs kemikaliesäkerheten i de återvunna materialen? Hur ser ni på eventuella risker med återbrukat material?

Svar: De material vi återbrukar har ingen direkt risk för kemikalier. Vi har miljökonsult att rådfråga om så behövs. Risker i form av garanti- "förluster" är någon vi känner att vi är villiga att ta för att vi ska bli bättre på återbruk. Entreprenören har fortfarande funktionskrav. Men t ex våra återbrukade

ledplattor kommer antagligen inte ha lika lång livstid som en ny. Det är vi medvetna om. Teglet däremot räknar vi med att ha samma livslängd som nytt.

Övriga frågor kopplat till åtgärdsprogrammet

Fråga: Hur ska den värdefulla åkermarken skyddas bättre framöver?

Svar: Jordbruksmarkens värde för en långsiktig livsmedelsproduktion behöver ännu tydligare vägas in i planeringssammanhang och i samband med tillämpningen av 3 kap 4 § Miljöbalken (*Brukningens värde jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk*).

Fråga: Ett mycket gott exempel är Fritidsbanken (utlåning av fritidsutrustning), och hur ser ni att denna typ av insats kan rymmas i och gynnas av handlingsplanen.

Svar: Vi ser Fritidsbanken som ett konkret exempel på genomförande av delåtgärd D) *Koncept för ökat delande och återbruk utvecklas i kommunerna inom åtgärden HK6 Förebyggande av avfall och ökat återbruk* i åtgärdsprogrammet. Fritidsbanken är ett koncept som tydligt omfattar samtliga dimensioner av hållbarhet och har förutsättningar att bidra till flera miljömål och globala hållbarhetsmål samtidigt.

Fråga: Hur ofta kommer kommuner behöva följa upp åtgärdsprogrammet?

Svar: Två gånger. En halvtidsuppföljning och en slutuppföljning.

Övriga frågor

Fråga: Vilka utbildningar har ni gått för att arbeta med det ni gör idag?

Svar: Tommy och Susanne har båda gått Miljö- och hälsoskyddsprogrammet vid Umeå universitet samt olika vidareutbildningar med koppling till arbetet.